

(بسم رب الخائفین)

## در محضر ولایت

### حضرت امام خمینی (ره)

امام خمینی در سال ۱۲۸۱ در خانواده ای متدین چشم به جهان گشودند، پدر بزرگوار ایشان سید مصطفی از علمای مبارز زمان خویش، که نقش هدایت و رهبری مردم خمین و حومه های اطراف آنرا داشت، وقتی سید روح الله (ره) ۵ ماهه بود، به دست خوانین اراک به شهادت رسید، امام خمینی (ره) زندگی سخت و مرارت باری را تحمل کردند، از سنین کودکی به واسطه هوش سرشاری که داشتند، شروع به یادگیری علوم دینی زیر نظر اساتید منطقه آن زمان نمودند. از آن پس به مدرسه فیضیه اراک و سپس قم رفته و تا مراحل پایانی علوم مختلف حوزوی ادامه دادند.

ایشان از سال ۱۳۴۱ مبارزه علنی علیه نظام سلطنتی پهلوی در ایران را آغاز نمود و حکومت وقت دو بار ایشان را بازداشت کرد، بار دوم به ترکیه و سپس به عراق تبعید شدند. ۱۳ سال در حوزه علمیه نجف به رهبری مبارزان انقلابی و نیز تدریس و تألیف در علوم حوزوی و دینی پرداخت. در ۱۲ بهمن ۱۳۵۷ شمسی با گسترش مبارزات مردم به ایران بازگشته و بعد از پیروزی انقلاب در ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ شمسی تا آخر عمر ۱۳ خرداد ۱۳۶۸ شمسی، رهبر جمهوری اسلامی ایران بودند. نظریه ولایت مطلقه فقیه از نظریه ای فقهی-سیاسی مبتنی بر باورهای تشیع، مهم ترین نظریه ایشان است، ایشان تلاش کردند حکومت جمهوری اسلامی و قانون اساسی آن را بر اساس همین نظریه شکل دهند. مجاهدتهای امام خمینی رحمت الله علیه باعث شد، انقلاب اسلامی به پیروزی برسد و در این راه پر خطر فرزند بزرگوارشان به شهادت رسیدند و در یک کلام حضرت امام خمینی رحمت الله علیه هم فرزند شهید بودند و هم پدر شهید

### امام خمینی ره و قرآن کریم

بخش اول))

### نزول قرآن از دیدگاه امام خمینی

از دیدگاه امام انگیزه بعثت آوردن این کتاب بزرگ برای تزکیه بشر است و لذا می فرمایند:  
«انگیزه بعثت نزول وحی است و نزول قرآن است و انگیزه تلاوت قرآن بر بشر این است که تزکیه پیدا بکنند و نفوس مصفا بشوند از این ظلماتی که در آنها موجود است.»

(صحیفه امام، ج ۱۴، ص ۳۸۸)

## نظر امام خمینی در خصوص فهم قرآن

از مباحثی که حضرت امام درباره آن بسیار سخن گفته یا قلم زده اند، مبحث فهم قرآن است. ایشان از زوایای مختلف به این بحث پرداخته و نکات ریز و دقیقی را تبیین و موشکافی نموده اند. که علاقه مندان می توانند خود به آثار امام مراجعه نمایند. البته خلاصه مباحث مذکور در مجموعه «قرآن کتاب هدایت» از مجموعه تبیان، دفتر سیزدهم تدوین و تنظیم شده است و ما در اینجا به طور اجمال به برخی از نظرات ایشان اشاره می کنیم.

از دیدگاه حضرت امام، فهم قرآن برای همه انسانها مقدور است، و هر کس به قدر استعداد و اشتیاق درک مفاهیم، از آن بهره مند خواهد شد و هیچکس از این سفره گسترده الهی، دست خالی بر نمی خیزد.

(همان، ص ۴۰۸-۴۰۹)

بنابر دیدگاه امام، فهم قرآن زمان و مکان و طبقه و نژاد نمی شناسد و از ازل تا ابد همه قشرهای بشر می توانند از آن استفاده کنند. ولی برای فهم قرآن شرایطی ذکر می کنند که بدون در نظر گرفتن آن شرایط از درک این مفاهیم عاجز خواهیم ماند. پاک شدن از آلودگیها و پلیدیهای عالم طبیعت، و چنگ زدن به دامن اهل بیت عصمت و طهارت، دوری از اخلاق پست و زشت، و آراستگی به فضیلت های علمی و عملی از ابتدایی ترین شرایط برای فهم قرآن است. علاوه بر تأمین شرایط فهم قرآن، باید حجب فهم قرآن را نیز برطرف کرد و از ورای حجابها به قرآن نظر افکند، حجابهای فهم قرآن از دیدگاه امام عبارتند از:

حجاب خودبینی؛ حجاب آرای فاسد و مذاهب باطل؛ اکتفا نمودن به فهم مفسرین از آیات قرآن؛ حجاب معاصی و کدورات حاصل از طغیان و سرکشی نسبت به ساحت پروردگار؛ حجاب حب دنیا و ...

**بخش دوم))**

### قرآن در رفتار امام

در این بخش به بررسی چگونگی رفتار و برخورد حضرت امام با قرآن می پردازیم، تا ببینیم قرآن که چنین جایگاه والایی در اندیشه ایشان داشته، تا چه اندازه مورد توجه و عنایت امام بوده است، و لذا با جستجو در سیره و منش ایشان و با استفاده از خاطرات یاران و همراهان و خانواده امام به بررسی موضوع می پردازیم.

## تلاوت قرآن امام

اولین قدم در فهم و عمل به یک کتاب، مطالعه و قرائت آن کتاب است. خداوند به تلاوت قرآن بسیار سفارش نموده و روایات زیادی هم در استحباب آن وارد شده است. حضرت امام همواره در هر فرصتی که به دست می آورند، حتی فرصتهای کوتاه چند لحظه ای به تلاوت قرآن مشغول می شدند. این غیر از اوقات منظم و مرتبی بوده که هر روز به این امر اختصاص داده بودند. آقای انصاری از اعضای دفتر امام می گوید:

امام بعد از نماز شب قرآن می خواندند تا هنگام نماز صبح، پس از نماز صبح، نیز قرآن می خواندند. ایشان در هر فرصتی که بین کارها فراغت داشتند بین کار، قرآن قرائت می کردند.

## سفارش به قرآن

حضرت امام توصیه های زیادی در خصوص تلاوت قرآن، تدبیر در قرآن، عمل به قرآن و احیای قرآن دارند که ذکر تمامی آنها فرصتی دیگر می طلبد و در اینجا مواردی از آنها را جهت اطلاع ذکر می کنیم. ایشان در نامه ای خطاب به عروس خود خانم فاطمه طباطبایی می فرمایند:

«در قرآن کریم، این سرچشمه فیض الهی تدبیر کن، هر چند صرف خواندن آن که نامه محبوب است به شنونده محبوب، آثاری دلپذیر دارد، لکن تدبیر در آن انسان را به مقامات بالاتر و والاتر هدایت می کند.

## آثار

✓ کشف اسرار، تحریر الوسيله، شرح چهل حدیث، ولایت فقیه، جهاد اکبر، مناسک حج، آداب الصلاة، سر الصلاة، تفسیر سوره حمد، طلب و اراده، شرح دعای سحر، کتاب البیع ۵ جلد، کتاب الطهاره ۴ جلد، استفنات ۳ جلد، رساله توضیح المسائل، وصیت نامه سیاسی الهی، شرح حدیث جنود عقل و جهل، صحیفه امام (صحیفه نور) ۲۲ جلد، مصباح الهدایه الی الخلافة و الولاية، مناهج الوصول الی علم الاصول ۲ جلد، تعلیقات علی شرح فصوص الحکم و مصباح الانس، انوار الهدایه فی التعلیقه علی الکفایة ۲ جلد، رسائل (شامل چند رساله در علم اصول مثل «لا ضرر و لا ضرار»، استصحاب، تعادل و تراجیح، اجتهاد و تقلید، و تقیه

### تولد و دوران کودکی

حضرت آیت الله احسان بخش در دهستان «لیفشاگرد» از توابع «تولمات»، در ۱۷ کیلومتری غرب شهرستان رشت در سال ۱۳۰۹ در میان خانواده ای متدین و کشاورز دیده به جهان گشود و همچون مراد خویش در ۱۴ خرداد ۱۳۸۰ به دیار باقی شتافت. پدرش مردی متدین، شب زنده دار و علاقه مند به روحانیت بود که در امر کشاورزی و دامداری، پرورش کرم ابریشم و تا حدودی سماکی فعالیت می کرد. آیت الله احسان بخش درباره اوصاف پدر بزرگوارش چنین می نویسد: «یکی از کسانی که در شکل گیری و رشد شخصیت علمی و اخلاقی من نقش مؤثر داشت، والد بزرگوارم بود. او یک مرد روستایی بود تا حدودی سواد خواندن و نوشتن داشت. دعا و قرآن را به خوبی آموخته بود. به روحانیت عقیده ای بس وافر داشت. قرآن و زیارت عاشورا را در هر روز صبح با صدای جذاب و گیرا می خواند و مقید بود که شبها با اهل خانواده در منزل، نماز جماعت برپا کند و مرا با تشویق وادار ساخت که با صدای بلند و رسا هر شب اذان بگویم و در دوران خفقان رضاخانی صبح های چهارشنبه هر هفته در منزل، مجلس روضه خوانی منعقد می ساخت و سه نفر از بهترین روحانیون به نامهای شیخ محمدعلی تولمی، شیخ جواد کلدی ای و سید علی مصباح را که دو نفر اخیر بعدها توسط عمال رضاخان عمامه شان را برداشتند و آنان را به روستا تبعید نمودند، دعوت می کردند و این روضه تا ظهر ادامه داشت و همراه با صرف ناهار بود. آنان علاوه بر روضه خوانی، احکام و مسائل روزمره را به اهل خانواده مان تعلیم می دادند»

### آیت الله احسانبخش و حضرت امام خمینی

آیت الله احسان بخش از ارادتمندان و شاگردان حضرت امام و نماینده ایشان در گیلان از سال ۱۳۴۰ شمسی به شمار می رفت. وی می نویسد: «من شاید جزو نخستین شاگردان امام بودم که از ایشان اجازه دریافت نمودم و این دستخط از حیث تاریخ جلوتر از دست خطهایی باشد که به دیگر فضلاء داده اند. از حضرت امام کمتر دیده شده است که دست خط نمایندگی با آن سعه صدر و در آن روزهای حساس به شاگردانش بدهد، ولی چون مرا کاملاً می شناخت، این شاگرد خویش را به دست خط مبارک مفتخر ساخت. در وصف شاگرد و مرید گوش بفرمان همین بس که اقامه بستن به مراد او را همچون مراد خویش اینارگر پروردید و مدال جانبازی ۷۰ درصدی را از آن خود کرد.

## فعالیت های دینی شاگرد حضرت امام خمینی

### مدارس دین و دانش

آیت الله احسانبخش در قم با مدرسه دین و دانش به مدیریت آیت الله شهید دکتر بهشتی آشنایی کامل داشت. ایشان به تبعیت از این سبک نوین، در سال ۱۳۴۰ شمسی مدرسه ابتدایی و دبیرستان دین و دانش و بعد از مدت کوتاهی مدرسه راهنمایی دین و دانش را با حمایت آیت الله ضیابری در رشت تاسیس کردند. برنامه های این مدارس کاملاً ابتکاری بود و مورد استقبال شدید مردم متدین رشت واقع شد. فهرست برخی از برنامه های خاص این مدارس چنین است:

#### الف. اقامه نماز جماعت:

وی در این باره می نویسد: «با توجه به اوضاع بد فرهنگی آن روز رشت، نماز از این مدارس به خانه ها راه پیدا می کرد و خیلی ها اهل نماز شدند.

#### ب. تلاوت قرآن صبحگاهی:

در این مدارس، هر روز به جای سرود صبحگاهی برای دانش آموزان، تلاوت قرآن اجرا می شد.

#### برگزاری مراسم مذهبی:

در این مدارس در تمام اعیاد مذهبی، جشن و چراغانی و آذین بندی همراه با پذیرایی مفصل و سخنرانی برگزار می شد و نیز در ایام تاسوعا و عاشورای حسینی هر سال هیئت عزاداری با دستجات منظم و باشکوهی از این مدارس وارد شهر رشت می شدند. استقبال پرشور مردم و جوانان از آن به قدری تاثیرگذار بود که بارها شهربانی و ساواک می خواستند جلوی این حرکت عزاداری را بگیرند، اما چون فراگیر شده بود، نمی توانستند کاری انجام دهند.

### فعالیت های علمی و فرهنگی

آیت الله احسانبخش علاوه بر تدریس طلاب در مدرسه رشت، اقدام به ساختن دو مدرسه علمیه پسرانه و دخترانه با امکانات رفاهی به صورت مجزا نمود و علاوه بر آن همواره در روز، بیش از ۵ ساعت تعهد داشت که مطالعه نماید. مجموع این مطالعات منجر به چاپ بیش از ۵۷ اثر علمی، دینی و سیاسی گردید که مهمترین اثر چاپ شده ایشان «مجموعه ۳۵ جلدی آثار الصادقین» است که احادیث بیش از ۳۶۰ اثر نفیس شیعه و سنی با ۵۰ هزار حدیث به همراه ترجمه را به صورت الفبایی دربردارد.

آیت الله صافی گلپایگانی ارزش این اثر نفیس را در ردیف آثار شیخ طوسی قلمداد فرمودند و اما در کنار خدمات علمی، وی مبادرت به ساختن دهها باب مدرسه، مسجد، کتابخانه، پل، جاده، پمپ بنزین، دارالایتام و منازل برای فقراء نمود.

آثار

- تفسیر سوره احزاب و فتنه یهود، تفسیر سوره النحل، قیامت از دیدگاه قرآن و احادیث، نقش دین در خانواده، آثار الصادقین در ۳۵ جلد